

Sygn. akt IV U 353/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 sierpnia 2016 roku

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Robert Grygiel

Protokolant Karina Zbroińska

po rozpoznaniu w dniu 31 sierpnia 2016 roku w Częstochowie na rozprawie

sprawy K. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w C.

o ustalenie kapitału początkowego

na skutek odwołania K. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C.

z dnia 29 stycznia 2016 roku Nr (...)

zmienia zaskarżoną decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w C. z dnia 29 stycznia 2016 roku numer (...) i ustala ponownie kapitał początkowy K. K. z uwzględnieniem dodatkowego okresu zatrudnienia od 1 listopada 1993 roku do 1 stycznia 1995 roku w wymiarze 1/2 etatu oraz z uwzględnieniem dodatkowego okresu zatrudnienia od 2 stycznia 1995 roku do 31 stycznia 1998 roku w wymiarze 1/3 etatu.

Sygn. akt IV U 353/16

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 29 stycznia 2016 roku nr(...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. odmówił K. K. ponownego ustalenia wartości kapitału początkowego na dzień 1 stycznia 1999 roku.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że w latach 1993-1998 ubezpieczona była pracownikiem (...) w N., jednakże od jej wynagrodzenia nie odprowadzano składek na ZUS, wobec czego brak jest podstaw do zaliczenia w/w lat do stażu pracy.

Odwołanie od powyższej decyzji wniosła K. K., domagając się jej uchylenia w całości i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania organowi rentowemu.

W uzasadnieniu odwołania ubezpieczona wskazała, że w okresach od 1 listopada 1993 roku do 1 stycznia 1995 roku i od 2 stycznia 1995 roku do 9 października 2015 roku była pracownikiem (...) N., a nie jak to wskazuje organ rentowy (...)w N..

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie, powołując się na argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

Decyzją z dnia 17 kwietnia 2007 roku nr (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w C. ustalił dla K. K. kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999 roku. Ustalając wartość kapitału początkowego ubezpieczonej organ rentowy:

- do obliczenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz obliczenia wskaźnika wysokości tej podstawy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. z okresu od 1 stycznia 1980 roku do 31 grudnia 1989 roku, wskaźnik wysokości podstawy wymiaru ustalając na 6,19%, a podstawę wymiaru kapitału początkowego na kwotę 75,57 zł;

- uwzględnił okresy składkowe w wymiarze 7 lat, 11 miesięcy i 23 dni, tj. 95 miesięcy;

- uwzględnił okresy nieskładkowe sprawowania opieki nad dzieckiem w wymiarze 6 lat, tj. 72 miesięcy;

- uwzględnił współczynnik proporcjonalny do osiągniętego do dnia 31 grudnia 1998 roku wieku oraz okresu składkowego i nieskładkowego w wysokości 62,36%;

- uwzględnił średnie dalsze trwanie życia wyrażone w miesiącach, które dla osób w wieku 62 lat wynosi 209 miesięcy.

Obliczony z uwzględnieniem powyższych danych kapitał początkowy ubezpieczonej wyniósł 40.477,03 zł.

Dodatkowo organ rentowy poinformował odwołującą, że staż pracy pomniejszono o 1 miesiąc urlopu bezpłatnego, zgodnie z kartą wynagrodzenia za rok 1980, a także nie uwzględniono okresu od 1 marca 1993 roku do 31 stycznia 1998 roku, gdyż przy ustalaniu kapitału początkowego nie uwzględnia się pracy w gospodarstwie rolnym.

W dniu 7 sierpnia 2015 roku K. K. złożyła wniosek o ponowne ustalenie kapitału początkowego, poprzez uwzględnienie dodatkowych okresów zatrudnienia w(...) N..

(v. akta rentowe, kserokopie dokumentów z akt rentowych załączonych do akt sprawy (...) w C. k. 69-84, kserokopia decyzji o ustaleniu kapitału początkowego z dnia 17 kwietnia 2007 roku k. 115-116)

W okresie od 1 listopada 1993 roku do 9 października 2015 roku K. K. była zatrudniona w (...) w N. na stanowisku opiekunki domowej, w tym w okresie od 1 listopada 1993 roku do 1 stycznia 1995 roku w wymiarze 1/2 etatu, w okresie od 2 stycznia 1995 roku do 31 stycznia 1998 roku w wymiarze # etatu i w okresie od 1 lutego 1998 roku do 9 października 2015 roku ponownie w wymiarze 1/2 etatu.

W okresach od 7 grudnia 1992 roku do 31 października 1993 roku oraz od 1 października 1994 roku do 31 marca 1998 roku odwołująca podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie emerytalno-rentowym oraz wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim jako rolnik, w tym za okresy od 1 października 1992 roku do 31 grudnia 1993 roku i od 1 października 1994 roku do 31 marca 1998 roku opłacała składki na to ubezpieczenie.

W latach 1993-2001 (...) (...)

w N. prowadził (...) N., który z tytułu zatrudnienia ubezpieczonej w (...)ie odprowadzał jedynie zaliczki na podatek dochodowy i nie odprowadzał za nią składek na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne.

(v. akta rentowe i osobowe ubezpieczonej, zaświadczenie (...) z dnia 3 czerwca 2016 roku k. 90-91, pismo(...) w N. z dnia 17 czerwca 2016 roku k. 95, pismo (...) N. z dnia 17 czerwca 2016 roku k. 97, kopia pisma (...) N. z dnia 19 listopada 2015 roku k. 84)

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

W okresie od 1 listopada 1993 roku do 9 października 2015 roku K. K. była zatrudniona w (...) w N. i z tego tytułu nie zostały za nią opłacone składki na obowiązkowe ubezpieczenia społeczne za sporny okres od 1 listopada 1993 roku do 31 stycznia 1998 roku. Fakt pozostawania ubezpieczonej w tym okresie w zatrudnieniu w (...)w N. jednoznacznie wynika z jej akt osobowych, a mylenie przez ubezpieczoną pracodawcy i przypisywanie przez nią tego uprawnienia(...) N. (która prowadziła obsługę administracyjno-kadrową (...)u pozostaje bez znaczenia dla sprawy).

Spór sprowadza się jedynie do ustalenia, czy pomimo powyższego okres ten podlega uwzględnieniu przy obliczaniu kapitału początkowego ubezpieczonej.

Zgodnie z art. 173 § 1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 887 ze zm.), dla ubezpieczonych urodzonych po dniu 31 grudnia 1948 roku, którzy przed dniem wejścia w życie ustawy opłacali składki na ubezpieczenie społeczne lub za których składki opłacali płatnicy składek, ustala się kapitał początkowy.

Wartość kapitału początkowego ustala się na dzień wejścia w życie ustawy (ust. 3).

W myśl art. 174 ust. 2 ustawy, przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

1. okresy składkowe, o których mowa w art. 6;
2. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5;
3. okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 (od dnia 1 stycznia 2014 roku 1-3) i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

Podstawę wymiaru kapitału początkowego ustala się na zasadach określonych w art. 15, 16, 17 ust. 1 i 3 oraz art. 18, z tym że okres kolejnych 10 lat kalendarzowych ustala się z okresu przed dniem 1 stycznia 1999 roku (ust. 3).

Zgodnie z art. 6 ust. 1 ustaw emerytalnej, okresami składkowymi są między innymi okresy ubezpieczenia.

Nadto w myśl art. 6 ust. 1 pkt 1a ustawy, za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991 roku następujące okresy zatrudnienia po ukończeniu 15 lat życia na obszarze Państwa Polskiego – w wymiarze nie niższym niż połowa pełnego wymiaru czasu pracy, jeżeli w tych okresach pracownik pobierał wynagrodzenie lub zasiłki z ubezpieczenia społecznego: chorobowy, macierzyński lub opiekuńczy albo rentę chorobową, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne.

W myśl art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 13 października 1998 roku o systemie ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 2015 roku, poz. 121) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są pracownikami, z wyłączeniem prokuratorów.

Zgodnie z art. 8 ust. 1 powołanej ustawy, za pracownika uważa się osobę pozostającą w stosunku pracy.

Pracownicy obowiązkowo podlegają ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, chorobowemu i wypadkowemu od dnia nawiązania stosunku pracy do dnia ustania tego stosunku (art. 13 pkt 1).

W myśl art. 4 ust. 1 ustawy z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 1989 roku, nr 25, poz. 137 ze zm.), w brzmieniu obowiązującym w spornym okresie ubezpieczeniu społecznemu podlegają wszyscy pracownicy.

Obowiązek ubezpieczenia pracownika powstaje z dniem nawiązania stosunku pracy, a wygasa z dniem jego ustania (ust. 3).

Zakład pracy jest obowiązany zgłosić do ubezpieczenia społecznego zatrudnionych pracowników. W razie niezgłoszenia pracownika do ubezpieczenia objęcie ubezpieczenia następuje z urzędu (ust. 4).

Zgodnie z art. 33 ust.1 w/w ustawy, składki na ubezpieczenie społeczne pracowników opłacają zakłady pracy z własnych środków za okres trwania ubezpieczenia społecznego każdego pracownika.

W myśl art. 3 ust. 1 ustawy z dnia 20 grudnia 1990 roku o ubezpieczeniu społecznym rolników (tekst jednolity Dz. U. z 2016 roku, poz. 277 ze zm.), ubezpieczeniu podlega się z mocy ustawy albo na wniosek.

Zgodnie art. 7 ustawy, ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu podlega z mocy ustawy:

1. rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
2. domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1

- jeżeli ten rolnik lub domownik nie podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu i nie ma ustalonego prawa do emerytury lub renty.

Nadto w myśl art. 16 ust. 1 ustawy, ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu podlega z mocy ustawy:

1. rolnik, którego gospodarstwo obejmuje obszar użytków rolnych powyżej 1 ha przeliczeniowego lub dział specjalny,
2. domownik rolnika, o którym mowa w pkt 1.

Ubezpieczeniem emerytalno-rentowym na wniosek obejmuje się:

1. innego rolnika lub domownika, który podlega ubezpieczeniu wypadkowemu, chorobowemu i macierzyńskiemu, jeżeli złożono wniosek o objęcie go ubezpieczeniem emerytalno-rentowym,
2. osobę, która podlegała ubezpieczeniu jako rolnik i zaprzestała prowadzenia działalności rolniczej nie nabywając prawa do emerytury lub renty inwalidzkiej z ubezpieczenia, jeżeli podlegała ubezpieczeniu emerytalno-rentowemu, ubezpieczeniu społecznemu rolników indywidualnych i członków ich rodzin lub innemu ubezpieczeniu społecznemu przez okres co najmniej 50 kwartałów (ust. 2).

Przepisów ust. 1 i 2 nie stosuje się do osoby, która podlega innemu ubezpieczeniu społecznemu lub ma ustalone prawo do emerytury albo renty (ust. 3).

W ocenie Sądu Okręgowego zgromadzony w sprawie materiał dowodowy, w szczególności treść dokumentów znajdujących się w aktach osobowych odwołującej oraz pism (...) w N. z dnia 17 czerwca 2016 roku, (...) N. z dnia 19 listopada 2015 roku i 17 czerwca 2016 roku, jednoznacznie potwierdza, że w spornym okresie od 1 listopada 1993 roku do 31 stycznia 1998 roku K. K. była zatrudniona w (...) w N. na stanowisku opiekunki domowej, w tym

w okresie od 1 listopada 1993 roku do 1 stycznia 1995 roku w wymiarze 1/2 etatu,
a w okresie od 2 stycznia 1995 roku do 31 stycznia 1998 roku w wymiarze # etatu. Podobnie niesporne jest, że w okresach od 7 grudnia 1992 roku do 31 października 1993 roku oraz od 1 października 1994 roku do 31 marca 1998 roku odwołująca podlegała ubezpieczeniu społecznemu rolników w zakresie emerytalno-rentowym oraz wypadkowym, chorobowym i macierzyńskim jako rolnik, w tym za okresy od 1 października 1992 roku do 31 grudnia 1993 roku i od 1 października 1994 roku do 31 marca 1998 roku opłaciła składki na to ubezpieczenie.

Jak wynika z cytowanych powyżej przepisów, w przypadku osoby zatrudnionej na podstawie stosunku pracy i będącej jednocześnie rolnikiem, obowiązkowe ubezpieczenia społeczne z tytułu zatrudnienia niejako „wyprzedzają” obowiązkowe i dobrowolne ubezpieczenie społeczne rolników. Tym samym skoro w okresie od 1 listopada 1993 roku do 31 stycznia 1998 roku K. K. posiadała tytuł podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym w postaci zatrudnienia w (...) w N., to z mocy ustawy tym ubezpieczeniom podlegała, niezależnie od tego, że faktycznie była zgłoszona do ubezpieczenia społecznego rolników.

Zgodnie przy tym z poglądem Sądu Najwyższego wyrażonym w wyroku z dnia 5 kwietnia 1995 roku, II UR 3/95 (OSNP 1995/17/222), a który to pogląd Sąd Okręgowy w pełni akceptuje i przyjmuje za własny, okresami składkowymi w rozumieniu art. 2 ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 17 października 1991 roku o rewaloryzacji emerytur i rent, o zasadach ustalania emerytur i rent oraz o zmianie niektórych ustaw (Dz. U. Nr 104, poz. 450 ze zm.) są te okresy zatrudnienia wykonywanego po dniu 15 listopada 1991 roku, w których istniał, wynikający z art. 4 ustawy z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz. U. z 1989 roku, nr 25, poz. 137 ze zm.) obowiązek opłacania składek na ubezpieczenie społeczne, chociażby pracodawca składek tych nie opłacił.

Podobnie Sąd Apelacyjny w K. w wyroku z dnia 19 września 2012 roku, III AUa 458/12 (LEX nr 1220517) wskazał, że dla uznania okresu zatrudnienia wykonywanego przed wejściem w życie ustawy z 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych za okres składkowy w rozumieniu art. 6 ust. 1 pkt 2 tej ustawy nie jest wymagane wykazanie przez osobę ubiegającą się o emeryturę lub rentę faktu opłacenia przez pracodawcę składek na pracownicze ubezpieczenie społeczne.

Analogicznie Sąd Apelacyjny w K. w wyroku z dnia 3 października 1994 roku, III Aur 263/94 (Pr.Pracy 1995/4/45) przyjął, że obowiązek ubezpieczenia społecznego pracowników spoczywa na pracodawcy i powstaje z dniem nawiązania stosunku pracy, a wygasa z dniem jego ustania. Stanowi o tym treść ustawy z dnia 25 listopada 1986 roku o organizacji i finansowaniu ubezpieczeń społecznych (tekst jednolity Dz. U. z 1989 roku nr 25, poz. 137 z późn. zm.). W konstrukcji tej ustawy zgłoszenie pracownika do ubezpieczenia jest jedynie czynnością techniczną, ewidencyjną. Ewentualne niezgłoszenie pracownika nie wpływa bowiem ujemnie na uprawnienia pracownika. Pracownik może więc udowodnić, że pozostawał w stosunku ubezpieczenia społecznego, mimo że nie był zgłoszony do ubezpieczenia. Wystarczy, że udowodni fakt trwania stosunku pracy.

Również Sąd Apelacyjny w R. w wyroku z dnia 22 września 1994 roku, III Aur 282/94 (OSA 1995/1/2) wskazał, że Każdy pracownik nawiązujący stosunek pracy staje się tym samym podmiotem stosunku ubezpieczenia społecznego, którego treścią są uprawnienia do świadczeń w razie wystąpienia określonych ryzyk (zdarzeń) ubezpieczeniowych m. in. do świadczenia emerytalnego, przy czym niedopełnienie obowiązku ubezpieczenia (niepłacenie składki) nie ma wpływu na powstanie stosunku ubezpieczenia społecznego a zatem nie wpływa ujemnie na uprawnienia pracownika.

Przenosząc powyższe poglądy na grunt sprawy niniejszej należy wskazać, że skoro w spornym okresie od 1 listopada 1993 roku do 31 stycznia 1998 roku K. K. z mocy ustawy podlegała obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym z tytułu zatrudnienia w (...) w N., to okres ten podlega zaliczeniu do jej stażu emerytalnego jako okres składkowy, niezależnie od

tego, że na skutek błędu jej ówczesnego pracodawcy, faktycznie nie została ona zgłoszona do ubezpieczeń społecznych i nie została od niej odprowadzona składka na te ubezpieczenia.

Wobec powyższego Sąd Okręgowy, na mocy art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. oraz przepisów powołanych w treści uzasadnienia, zmienił zaskarżoną decyzję organu rentowego, orzekając jak w sentencji wyroku.